Q. D. B. V.

DE

JURE PRIMARIARUM PRECUM,

Conſenſu

Illuſtris JCtorum Ordinis in alma Salanâ,

SUB PATROCINIO

VIRI MAGNIFICI

DN. ERNESTI FRIDERICI Schröters/

Hereditarii in Wikkerſtädt/ JCti & Anteceſſoris celebratiſſimi, Conſiliarii Saxonici, Facultatis ſuæ, Curiæ Provincialis & Scabinatus Aſſeſſoris graviſſimi,

DN. PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI ÆTATEM COLENDI,

publicè diſputabit

Lutich Chriſtoff à Luderitz/Eq. March.

A. R.

JENÆ

Typis JOHANNIS NISI, M. DC. LXIX,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

JOVA JUVA!

§. 1.

SOlemne eſt diſputantibus, ut diſſertationem conſcriptam nitido ornent præfamine, cujus ſcopus materiam diſceptandi ſuſceptam commendatiſſimam exclamare, ne autumet quispiam, ſe titivillitio operas locaſſe ſuas. Mihi Jus primariarum precum eôdem modô in publicum producenti, in præconis officio argumentorum abundè ſuppetit materiæ hujus tùm dignitas tùm utilitas pervulgata: Quam tamen rei excellentiam leviter ſaltim ponderans, videor, extollendo ipſam, laborem, quo ſoli lucem addere geſtimus, eundem ſubire: Hinc ſupervacaneum duco, tantam rei claritatem ullo encomio proſequi. Quò autem charta præloquio deſtinanda ſuppleatur, ſubſtituere lubet inquiſitionem in primariarum precum natales earundemque juſtitiam.

§. 2. Natalitia in antiquis invenire, perdifficilè eſt: Hinc omnes quos legi, juris publici ſcriptores nil certi de iis conſtare aſſerunt. Antiquiſſimam autem hujus juris conſvetudinem eſſe, edocent diplomata Cæſarea. Sic uſum ipſius jam tùm tempore Rudolphi I. obtinuiſſe, colligitur ex formulâ Imperialis conceſſionis, quæ exſtat in vitâ ejusdem *Paralip. ad Urſperg.* Cui cum inſeratur, quod ex antiquâ conſvetudine precum talium admitti primitiæ ſoleant, concludere licet, longiſſimis annorum intervallis antè Rudolphi I. tempora id ipſum in vigore fuiſſe *B. Arum. ad A.B. diſc.*

3. tb. 34. Num exinde conjicimus, ortum hujus Regalis Gratiæ ad ævum Carolinum ejusque Succeſſores referri poſſe? Sic credit *Dn. Fritſcb. in tr. de jure prim. pr. c. 1. n 12.*

§. 3. Juſtitiam primariarum precum impugnare videntur non nulli tum Juris Civilis tum Canonici textus. Ex *J. Civ.* quicquam facere minatur *l. ult. C. de pact.* ubi pacta futuræ hereditatis prohibentur, ratione hac, ne per ea votum captandæ mortis alienæ, quod pleniſſimū eſt triſtiſſimi & periculoſi eventus, inducatur *d. l. ult.* Hanc Conſtitutionem ab æquitate maximè commendat *Mœſtert. de Juſt. LL. Rom. l. 1. dub. 40.* ubi ſimul illam in jure gentium fundatam aſſerit. Verba Mœſtertii, cùm *d. l. ult.* rationem elegantiſſimè explanent, huc tranſcribere placet: *Ejusmodi paciſcentes*, inquit, *contra bonos mores & jus gentium feſtinant; cum enim mors*, adjicit ibi, *tam juvenes, quàm ſenes æqualiter maneat*, ſceleſtum eſt, *ſeſe communi fato ſubducere & proximum ſuum ad orcum præmittere, quin imò cogitatione ſuâ ſingulis quaſi momentis eum occidere, atque ita mentalis homicidii reum fieri, l. donari 29.* aliàs incipit, *quidam, §. donationem, ff. de donat. l. ſtipul. 61. ff. de V. O.* Et hâc ratione motus Pontifex *c. 2. ubi gloſſ. in verb. vocent. extra. de Conceſſ. præbend. cap. conſtitutus cap. ſuſtentanda eod. tit.* præbendas & beneficia nondum vacantia aliis conferri vetat, vid *B. Dn. Ungep. in Parat. ad d. l. de Conceſſ. præb.* Noſtri juris exercitium ſi ſpectamus, & dictam rationem, ſimilem exitum metuendum ſvadere, dicendum eſt.

§. 4 Ad hæc juri noſtro contraria uno fermè ore Dd. quæſtionem hanc moventes, reſpondent, adhibitâ quâdam diſtinctione: Inſpiciendum videlicet eſſe; an literæ expectativæ generales ſint & incertæ, an definitæ ac certi alicujus hominis. Hunc in modum promiſſiones & literæ Gratiæ ſi conceptæ ſint, textibus adductis jus primariarum pre-

cum

cum adverſari putant; illum verò in modum neutiquam. Cùm autem in præſenti promiſſiones Cæſareæ generaliter concipi ſoleant, rationem utriusque juris allegatam hoc jus Imperatorium non ferire, aſſerunt, *Herm. Herm. in Faſc. jur. publ. c. XI. n. 9.*

§. 5. Aſt, num ratio dicta jàm ſubminiſtratæ diſtinctioni hoc in caſu locum relinqvat, animi pendemus. Ratio enim illa omnes actûs, votum alienæ mortis quôcunque modô inducentes, iniquos vult & profligat; jam verò, preces licet in incertum ac indefinitè obtentæ fuerint, eadem tamen pericula impendere poſſunt, quæ ex literis in certum & definitè ſcriptis; beneficium enim preciſtæ ſceleratiſſimo certum perpetuò eſt, & nihil ſuâ intereſt, cuicunque præbendario vitam eripiendo, beneficium vacans ſibi reddat. Simili in caſu hanc diſtinctionem reſpuere videtur *Maſtert. d. l.* Quapropter de J Civ. reſponſionem iſtam nullius valoris eſſe ducimus. Quicquid enim repugnat rationi legis, illud legi ipſi, niſi expreſſe iſtud approbetur, repugnare æſtimandum eſt. Aliter ſentimus de Jure Canonico, cui, cùm diſtinctionem adductam ſuam faciat, patrocinium hoc modo tribuimus.

§. 6. An dubitationibus hisce ſatisfiat, quando dicimus: Leges in contrarium allatas Imperatorem vinculo ſuo non includere, & limitari iſtas per hoc jus Cæſareum, cū Cæſar, ut Majeſtas, legibus poſitivis ſolutus judicetur; Leges autem iſtas poſitivas eſſe, nulli dubitamus. Objectum enim earum non importat intrinſecam turpitudinem, ſed rem indifferentem, quod nota eſt juris poſitivi, quo in negotio provocamus ad omnium Eruditorum calculum. Votum autem iſtud captandæ mortis fit ſaltim per accidens, quod ſcelus, ſi quâ frequenter committeretur, Imperatori incumbit ſecundùm prudentiam ſuam hujus juris exercitium ſuſpen-

ſpen-

ſpendere; Servato tamen jure ſuo ſub ſarto tecto. Quò autem conamen noſtrum eò meliùs inclareſcat, nectere lubet hoc ratiocinium. Quemcumque leges non tenent, illius actiones & jura ſingularia non incurrunt in earundem examen, & per conſequens exinde nulla iis aſſignanda vel juſtitia vel injuſtitia. Sed Imperatorem. E. Miramur itaque quorundam prolixum laborem, quem impendunt in excutiendis objectionibus, præſertim ex jure Canonico accerſitis, circa hoc jus Cæſareum. Quâ in re cumprimis operoſus eſt *Herm. Herm. d. l.* ſed attentis jam adductis principiis ſupervacaneâ operâ. Cujus inſuper reſolutiones, cum magis efferant autoritatem Papalem, quàm rem feriant: Hinc ſicuti autoritatem iſtam impræſentiarum, uti patebit ex cap. 2. de nihilo cenſemus, ita iſtas reſolutiones ſimili metimur fundamento. Expensâ ſic juris primariarum precum origine ejusdemque juſtitiâ, properamus ad diſputationis campum.

CAPUT I.

Juris primariarum precum quidditatem, cùm nominalem, tùm realem evolvens.

§ 1.

JUs primariarum precum terminus complexus eſt, tàm re, quàm voce. Cùm autem conſveverit in foro Diſputantium, ne ſpurcis manibus ſtatim ad ipſius rei penetralia progreſſus fiat, ut priùs termini, de quo digladiandum, ὀνοματολογία excutiatur; Hinc, prout hujus generis complexi termini ratio exigit, non dividiæ erit, ſingulas complexi iſtius voces brevibus attendiſſe.

§. 2.

§. 2. Notio juris unde appelletur, an à nomine Juſtitiæ, an à ſupino verbi jubeo, diſſentiunt Auctores. Rationes eorum in utramque partem hîc ut penſitemus, inſtituti ratio non permittit. *Franzk. in Comm. ad tt. 1. de J. & J. n. 80.* tali modo litem hanc dirimere contendit, conſiderando videlicet juris vocabulum dupliciter, vel moraliter, vel juridicè: Hôc modô iterum vel pro habitu, vel pro actu. Jus in illo ſignificatu quoad derivationem bifariam inſpicitur, vel quoad denominationem logicam, vel grammaticam. Juxta illam, tradente Ulpiano *l. 1. ff. de juſt. & jure*, jus à juſtitia nuncupatur. In poſteriori ſignificatu, jus à jubendo dicitur, quaſi juſſum, ob excellentiam jubentis & juſſionis autoritatem, quâ de cauſâ, autore Feſto, Veteres jura dixerunt juſſa *arg. l. 7. ff. de Leg.*

§. 3. In ſuppeditandâ variâ vocis juris ſignificatione, myriades fermè ambiguitatum paſſim occurrunt. Nobis jam ſufficiat, famoſiores acceptiones adduxiſſe. Diximus in præcedenti §. jus ſumi vel pro habitu, vel pro actu. Priori acceptione noſtra Jurisprudentia juris nomine venit, quod vult rubrica *tit. 1. lib. 1. ff. & Inſt.* Poſteriori autem notat principium directivum actionum liberarum, ſive quod idem eſt, legem in finem ſocietatis ſocios dirigentem *d. l. 7. ff. de juſt. & jur.* vid. *B. Dn. Franzk. d. l.* Explicatur interdum nonnihil laxius, pro juſto & æquo, de quo Conf. Dom. Soto *lib. 3. de juſt. & J. quæſt. 1. art. 1. per tot.* Deinde notat idem quod facultas moralis ſive potentia moralis activa vel paſſiva, quâ apti ſumus ad objectum certum proſequendum vel fugiendum: Sic receptiſſimum eſt, ut dicamus, Jus indigenatus, pro facultate habendi ea bona, quæ indigenarum propria ſunt, it. pro debito ferendi ea onera, quæ ab indigenis ferenda ſunt. *Excell. Dn. Gœzius, Moralium Profeſſor in hâc almâ Salanâ celeberrimus, in Compendio doctrinæ de*

Jure Gentium c.1.n.3. Ultimò notamus hunc ſignificatum; ubi idem eſt, quod potentia moralis cum Imperio. Et hoc ſenſu intelligimus Jura Majeſtatis. *Dn. Samuel Puſendorff in Elem. juriſpr. univerſ. l.1. def. 8. §. 1.* Homonymiam hujus vocis uberiorem vide apud Scholaſticos paſſim & JCtos, qui commentati ſunt ad *t. ff. de juſt. & J.* Add. Guiliel. Grot. *in tr. de prius. Jur. Nat. c.1.*

§. 4. In evolvendis vocibus primariarum precum breviores ſumus. Vocab. primariarum natales ſuos cui adſcribat, in proclivi eſt. Varias denotationes fermè nullas, & ſi quæ ſunt, pauciſſimas invenit. Significat autem communi ſenſu, quod in aliquâ re primum eſt. Vox precum, ab antiquo prex eſt, Fab. in Lex. *voc. precis prece.* Acceptio iſtius non adeò diverſa occurrit. Interdum tamen abuſivè admodùm uſurpatur: Sic preces Thyeſteas, execrationes ſunt & diræ imprecationes, quales Thyeſtes in fratrem Atreum, qui trucidatos filios pro cibo Thyeſti appoſuerat, iratus effuderit apud Horat. *Exod. 5. v. 68.* Nam ſicuti Græci ἀρὰς, ſic preces Latini pro obſecrationibus & execrationibus uſurpant. *vid. Lamb. ad Horat.* In jure acceptio hæc tralatitia eſt, ut notet libellum ſupplicem ſive poſtulatum *l. 2. C. de uſufr. l. 5. C. de Impub. l. 9. C. de libert. cauſ. l. 16. & 17. C. de R. V.* Sic preces fundere, ſupplicare eſt *l. 5. C. de rerum perm.* Hinc *tit. C. de prec. Imperat. offer.* & formula illa: *Si preces veritate nitantur.* vid. *Calv. in Lex. jurid. voc. Preces.* Quoad nomen proinde primariæ preces nihil aliud ſunt, quàm interceſſiones primò de iis ſupplicantibus concedi ſolitæ. Burgold. ad Inſtr. Pac. Osnabr. *ad art. 5. §. 5. v. ubi ſacra, &c.* Id moris enim fuit Imperatoribus, ut hilariter & promtè beneficia conferrent primò petentibus: Hinc orta appellatio primariarum precum. *Dan. Otto diſſert. de J. publ. c. 16. p. m. 536.*

In-

Interdum primariæ preces denotant ipſum Regale jus nominandi ad beneficium, quod mediantibus iſtis exercetur, ut in *inſtr. Pac. Osnabr. d. l. leg. hic Burgold.*

§. 5. Primariæ preces aliis quoque ſignificantur vocibus. Dicuntur enim cœteroquin precum primitiæ, Germ. Panieß-Brieffe, fortaſſis inde quod per ejusmodi preces præbendum vel beneficium aliquod ad meliorem vitæ ſuſtentationem obtineat preciſta, *vid. Paul. Webn. loco mox dicendo* verb. zu ihrer Enthaltung. Vocitantur etiam vor und Præſentation-Schrifften um Lagen-Pfründe Wehn. *obſerv. pract. verb.* Panieß-Brieffe/ ubi act. das ſind Vorſchrifften um Lagen-Pfründe/und Præſentation-Schrifften eines Kayſers auff ein Gottes Hauß um eine Pfründe zu Küchen und Keller einen alten Diener. Denn dem Römiſchen Kayſer gebühret aus alten löblichen Herkommen und Gewonheit/auff einen ieden Prælaten oder Gottes-Hauß des heiligen Reichs eine Perſon die Kayſerl. Maj. der zugefällig iſt zu præſentiren, damit einem eine Pfründt vom Küchen und Keller gegeben werde. Als wenn ein Kayſerlicher alter Trabant / Hatſchier oder ein ander alter wohlverdienter Diener von Kayſer eine ſolche Vorſchrifft um Lagen-Pfründe/ oder ein Panieß-Brieff / an eines Stiffts Abt/ Probſt/Dechant/Kloſter oder Stifft (ſo von denſelben zu Lehen gehen) ausbringt und ausgebeten hat/in Vornehmung und Hoffnung in denenſelben Klöſtern und Stifftern zu ihrer Enthaltung Pfründen und Leibgeding damit zu erlangen.

§. 6. Excuſſo ſic nomine accedimus ad rem. Quamvis autem non diffiteamur, præſentis materiæ quidditatem, vix puræ definitionis cancellis includi poſſe, miſſis tamen aliorum deſcriptionibus, variâ formâ & ſenſu hinc inde

conſignatis, aliqualem juris primariarum precum delineationem hunc proponimus in modum:

Jus primariarum precum eſt Reſervatum Imperatoris, cujus virtute poteſtatem habet nominandi & promovendi unam perſonam idoneam ad beneficum eccleſiaſticum ubique in Imperii Eccleſiis, quovis tempore vacans vel vacaturum.

§. 7. Generis loco ponitur Reſervatum Imperatoris. Jura Majeſtatis vulgò diſpeſci ſolent in Republ. mixtâ in Communicata & Reſervata, quæ diviſio optimè convenit noſtro ſtatui. Cùm autē communiore calculo jus primariarum precum ab Autoribus ſubjiciatur Reſervatis Cæſaris, probabile aſſertu videbatur, ſi ejusmodi conceptꝰ genericꝰ definito noſtro tribueretur. Eſt quidem telum quoddam, quod hiſce opponi poſſit, ſed contuſum obſervabitur infra in *cap. 3. §. 1.* Differentia deſumitur ab ordine ad objectum, ſicut in omni facultate tàm naturali quàm morali (cui accenſentur jura Majeſtatis) fieri & ſolet & convenit. Differt hoc jus à reliquis Reſervatis quatenus ſe exerit circa ſacra, eorum beneficiis extraordinario modo benè merentes afficiendo.

§ 8 Perſequimur dilucidationem datæ deſcriptionis, cùm nonnulla notatu digna addi mereantur. Diximus *promovendi unam perſonam idoneam.* ultra enim unum beneficium ſingulæ eccleſiæ onerari nequeunt, uti ipſemet Imp Carol. IV. in Reſcript. *de prim. prec.* apud Góld. *tom. 1. Conſt. Imp. p. m. 343.* aſſerit. Hæc autem ceſſant, ſi preces uni conceſſæ non ſortitæ fuerint effectum, tali enim caſu Imp. ali am non in re poteſt; conceſſio etenim primariarum

pre-

precum cum effectu accipienda eſt Herm. *d. l. n. 11. & ſqq.* Dignitas perſonæ promovendæ æſtimatur ex qualitate ejusdem, quatenus convenit juribus & conſvetudinibus Eccleſiæ, cujus beneficium conferendum deſiderat. Hinc ſi in Eccleſia omnes debent eſſe Comites, Barones, Nobiles, & quidem ejus conditionis, ut, prout moribus Germanorum receptum eſt, octo generationum Nobilium ex utroque latere ſine defectu Nobilitatis probatio producatur, quod germ. ſic exprimitur: Sie müſſen vollbürtigen Adelsſtandes ſeyn / welche ihre Ahnen und Helm beweiſen können. Hæc conſvetudo Germaniæ in Eccleſiaſticis Collegiis Capitularium præſertim ſuperioribus, auff den hohen Stifftern/tam Principum & Comitum, quàm Nobilium (ſimiliter etiam bey Auffnehmung der Ritter-Orden S. Johannis und Equitum Marianorum) atteſtante Matth. Steph. *tr. de Nobil. c. 5. n. 68.* ſtrictè obſervatur: porro legitimè nati, corporis vitio carentes, ut non deſtituti vel privati oculis, auribus, hisce qualitatibus inſtructa perſona promovenda admittitur, ſin minus, rejicitur. Cæſar enim jus Eccleſiæ convellere non poteſt, & ſaperet hæc res aliquam ſpeciem alienationis *Abb. in cap. cum dilectus de conſvet.* Ad hæc limitata poteſtas tranſit cum ſuo onere *c. ex literis de pignor.* Unde quando ex jure devoluto ſuperior confert, is tenetur ſecundum naturam fundationis beneficii hoc facere, uti Epiſcopus ex jure devoluto nominans Abbatem ex gremio nominare debet *Joh. And. in cap. contra cum de R. I.* Circa conſtitutionem perſonæ idoneæ ſingularia quædam ſuppeditanda eſſent. Cum autem ad hoc requiratur ætas imbuta inſigni experientiâ, ideoque iſthæc ab annis meis aliena ſperari haut poſſe, credo.

§ 9. Diximus porrò *ad beneficium eccleſiaſticum.* In-

telliguntur hîc omnia beneficia ſive regularia ſive ſecularia, ſive curata ſive non curata, ſive mediata, ſive immediata; largior tamen judicatur poteſtas Imperatoris in immediatis beneficiis, quàm mediatis. Spreng. in Fonte juris publ. Rno-Germ. *Cap. de ſtatu Relig. 23. p. m. 286.* Ex quo porrò animadvertendum *p. m. 161.* ceſſare poteſtatem Imperatoris, ubi Collatores quatuor beneficia eccleſiaſtica conferre non habent. Ad claſſem hanc referimus quoque majora beneficia, dignitatem & adminiſtrationem adnexam habentia, ut ſunt Epiſcopatus, Prælaturæ, ſicuti nos informat Diploma Wenceslai, quo Jus primariarum precum per Diœceſin Spirenſem & Wormatienſem conceſſit Ruperto Seniori, Comiti Palatino Electori anno 1388. Verba Diplomatis, cùm maximè faciant ad explicationem noſtræ deſcriptionis, *ex Gold. tom. 1. Conſt. Imp. p. 375.* adponere juvat. Nos Wenceslaus &c. Quod Tu omnes primarias preces ratione noſtræ coronationis in Romanum Regem hodiè, videlicet die ſextâ menſis Julii, Aquisgrani, divinâ favente clementiâ, ſolenniter ſuſceptæ, per civitatem & Diœceſin Spirenſem & Wormatienſem, tam de jure, quàm ab antiquâ conſvetudine, Divis Romanorum Regibus, noſtris Anteceſſoribus & Nobis competentem porrigere valeas & debeas, in ſingulis tam Cathedralibus, quam Collegiatis & Conventualibus Eccleſiis & Monaſteriis, utriusque ſexus, tam ſecularium quàm regularium perſonarum, necnon ad privatas & alias perſonas Eccleſiaſticas, quas cunque, etiamſi Pontificali vel aliâ præfulgeat dignitate in dictis Civitatibus & Diœceſibus, ſicuti easdem preces per nos porrigere poſſemus: Jus & poteſtatem porrigendi hujusmodi preces nobis competentes in tuam perſonam omnimodô formâ & jure, quibus melius fieri potuerit, plenariè transferendo. Et

ſi

ſi divinâ Nobis ſuffragante Gratiâ ad apicem Imperialis culminis fuerimus ſublimati, volumus, & Tibi favorabiliter concedimus, tenore præſentium, quod Tu preces primarias ratione ſuſceptionis Imperialis Coronationis nobis competentes etiam porrigere valeas in dictis Eccleſiis, omnimodò formâ & jure, ſicut de primariis precibus ratione regiæ Coronationis noſtræ ſuperiùs eſt expreſſum.

Qr. An quoque huc ſpectent officia eccleſiaſtica. Reſp. Officia aut in titulum dantur aut non dantur, hoc modo huc non pertinent, & hujus generis officia ſunt officium Cuſtodis, Cellarii Protonotariorum & alia, de quibus *Gomeſ. ad Reg. de infirm. quæſt. 22.* Illo modo huc ſpectant veluti ſunt Theſauraria, Sacriſtia, Primatus, Archipræsbyteratus, Præpoſitura & ſimilia de quibus diverſi ſunt in jure Canon. tituli. In nihilo enim diſtant hæc officia à beneficiis eccleſiaſticis *c. 1. §. cum verò. de Conceſſ. Præbend. gloſſ. in Clem. 1. verbo officiis de Decimis. Rebuff. in praxi tit. ſeculare beneficium quotuplex n. 6.*

§. 10. Diximus ulteriùs *ubique in Imperii Eccleſiis.* Indigitamus hîc Juris univerſalitatem in ordine ad ſubjectum. Cæſar enim fruitur jure hoc non ſolùm in Catholicis Eccleſiis, ſed etiam Proteſtantium. Quæ ultima aſſertio non adeò immoto veritatis talo ſtare videtur: Aſt ſuccurremus illi infrà peculiari cap:

§. 11. Subnectitur in deſcriptione *quovis tempore*: Huic ſe opponunt benè multi moti text. Concord. Germ. de anno 1447. §. 3. ubi ſex menſes Papæ reſervantur alternatione quorum primus eſt Januarius, cœteri ita ſe excipiunt. Martius, Majus, Julius, September & November. Et de his dicitur germ. idiom. Diß ſind die gewiſſen Monat / darinnen die erledigten beneficia dem Päbſtlichen Stuel

 heim

heim ſtehen *Burg. ad inſtr. Pac. art. 5. verſ. ſi quid. verb. menſium Papalium.* Verum in Concord. Germ. de dicto anno maximè in vehitur *Caſp.Hed.in hiſtor. Eccleſ. lib 11. c.21.* (quem laudat *Gold. in Conſt. Imp. p. 117. Lymn. in add. ad Cap. Car. V. p.225.*) Iſta accuſans alicujus injuſtitiæ, dum per Romanæ Curiæ machinationes extorta habentur. Add. gravam. Nat. German. de anno 1520. & 1522. apud Goldaſt. *tom. 2. Conſt. Imp. p. 119.* Præterea Reſp. licet Concord. Germ obſervantiam deberent Impp. uti vult *Alphonſ. ad Reg. Cancell. 8.* Cum tamen in illis ne γρὺ quidem de primariis precibus occurrat; hinc Cæſarum juri nihil derogare poſſunt; Generalis enim renunciatio vel diſpoſitio ſingulare Jus non tollit, ut eleganter *Gunzel. Comm. in Reg. jur. reg. 80. ex l.41. ff. de pœnis* ampliat, quandoquidem harum precum jus longê antiquius eſt concordatis inter Frider. Imper. ac Principes Germaniæ. Conf. hîc *Klokk. tom.2. Conſ. 8. n 38. Staml. de Reſerv. Imp. §.51. n.6. Dn. Fritſch. d.tr. c.2. 1.33. & ſqq. & cap. 5. 1. 10. & ſeqq.*

§. 12. Ultimò ponitur *vacans vel vacaturum.* Hæc verba ut conjunctim insererentur definitioni, neceſſarium duximus; exſtitiſſet enim definitio, omiſſo alterutro, anguſtior ſuo definito. Quâ in re errare videtur Azorius *in Inſt. Moral.* quando vocem, vacaturum, ſolam adducit in deſcriptione juris primariarum precum. Non enim tantùm reſpectu vacaturorum, ſed etiam vacantium beneficiorum preces conceduntur, uti luculenter patet ex ſuperiùs allato Diplomate Wenceslai. Circa hæc verba notandum quoque venit, quod malè quidam Autores, quos inter eſt dictus *Azor. & Matth. Steph. de jurisd. lib. 4. c. 19.* illis adjungant vocem primò, quaſi Gratia hæc Regalis ſeſe exereret ſolùm ad primò vacatura beneficia, excluſis ſecundâ vice vacatu-

ris

ris vel vacantibus, obſervantia ſanè contrarium docet. Hinc ſi precista in formulâ conceſſionis deprehendat juxta ſtylum, licere ſibi acceptare beneficium, quandocunque & quodcunque duceret acceptandum, optionem habet. vid. *Herm. d. l. n. 63.* qui aſſertum hoc prolixè examinat. Pro quo etiam anno 1655. 17. Jul. Facultatem juridicam Salisburgenſem reſpondiſſe ait. Poſtremò quærimus, an in omni caſu vacantis beneficii precibus locus erit? *Klok. ad Reg. Canc. 8.* proponit vel triginta vacationis modos: Inter quos, quocunque accidente, excepto iſto per reſignationem tum ſimplicem, tum conditionalem, item reſignationem ex cauſa permutationis, nominationem Pontificis ad beneficia eccleſiaſtica ſibi reſervata locum invenire, aſſerit; Et ſic quoque reſpondere ſolent Dd. ad hanc quæſtionem. An dicimus, hanc reſponſionem ſaltim procedere in eo caſu, ubi preciſta reſignans, ſimul preces per ceſſionem in alium transfert, ut in reſignatione ex causâ permutationis, quæ ceſſionis facultas preciſtâ denegari non poteſt, quod exemplo & præjudicio de anno 1604 confirmat *Vobrug. in indicul. jur. Can. p. 718.* quem refert *Dn. Fritſch. d. tract. c. ult. num. 13.*

Caput II.

Titulum Cæſarei juris circa preces concedendas ſuppeditans.

§. 1.

VAria intercedit pugna inter Dd. I. P ad Juris hujus primordia indaganda, illique certum titulum aſſignandum. Benè magna pars eſt Aſſerentium, in beneficiis Papalibus numerandum eſſe, quod jure primariarum precum

gau-

gaudeat Imperator. Et hoc aſſertam inexpugnabili muniendum vallo, palmarium reperiſſe putat patrocinii hujus cohors, dum Speculator *lib. 4. part. 3 de præbend. & dignit. §. reſt. n. 7.* privilegii hujus bullam papalem vidiſſe, tanquam teſtis αὐτόπτης omni exceptione major, creditur. Cui Speculatoris fuco colorem addit principium pro Pontificis Fautoribus ficulneum, & adulterina ſenſu ex S. C. extortum quod ita habet: Jus circa ſacra & res Eccleſieſticas ſummum penes ſedem Romanam eſſe. Hæ horrendæ voces maximè ſonuerunt tempore iſtius Titionis infernalis Hildebrandi, quem noſtrates, exploratâ perversâ turbulenti hominis naturâ, Hellebrandum dixêre Pacif. à lapide in N. & ſtr. ad Severinum de Monzamb. *c. 1 p. m. 225.* Quo ſtante principiô, ſanè firmiter concluderent Pontificii, Jus primarium precum dependens quid eſſe à Gratiâ papali.

§ 2. Aſt ſibilo digna ab iis proferuntur, & nullo fermè negotio liquida reddi poſſunt, quod ut commodè fiat, ſupponimus ex Ariſtotele Philoſophorum Coriphæo *lib. 7. Pol. c. 8.* Inter ea ὧν ἄνευ πόλις οὐκ ἂν εἴη Curam ſacrorum & religionis eſſe, quam ipſe vocat περὶ τὸ θεῶν ἐπιμέλειαν. In hoc confluunt Autores unanimiter; Imò ipſe Machiavellus, aliàs omnis religionis contemtor, dum in hæc prorumpit verba, *c. 12. lib. 1. Comm. in div. Quæcunque Reſpublicæ ſe ipſas conſervare cupiunt, in id unum præ cæteris incumbere debent, ut verum religionis cultum rectè inſtituant & venerentur.* jam inquirendum venit, cuinam in Civitate cura hæc attribuendum ſit. Haut dubiè illa perſona, quæ gaudet τῷ κυρίῳ exiſtimamus.

§. 3. Huic aſſertioni Patrocinium ſuggerit ſacra ſcriptura, Jus Naturæ & Jus gentium. Pro Majeſtate civili ex ſacro Codice, quæ adferri poſſunt, innumera fermé ſunt.

In

In ſpiciamus pro inſtituti ratione pauca: *Deut.* 17. *v.* 19. *Joſ.* 1. *v.* 7. *Pſ.* 2. *v.* 10. defenſio utriusque tabulæ Decalogi adjudicatur Magiſtratui. *Eſ.* 49. *v.* 23. Reges vocantur Nutricii Eccleſiæ & Reginæ Nutrices. Quomodo autem Nutritiorum titulo dignos ſe gerere poſſunt, ni Eccleſiæ in ſe ſuſcipiant tutelam & patrocinium, Miniſtris Eccleſiæ de ſuſtentatione & ſalariis proſpiciendo? *Exod.* 21. *v.* 6. *Pſ.* 82. *v.* 1. vocantur Dii. Ergo ut DEI decet vicarios, Religionis & Eccleſiæ vigilantem gerant curam. *Eſ.* 44. *v.* 28. dicuntur quoque Paſtores.

§. 4. Ratio naturalis ſimiliter non ceſſat, propugnando aſſertum noſtrum. Si enim attendimus finem cujusque Rei publicæ & Civitatis benè conſtitutæ, dicendnm ſanè eſt, non denegandum eſſe directori ſuo id, quicquid ille ab ipſo expoſcit. Ille autem deſiderat naturâ ſuâ, ne ſui appetitus fruſtraneus ſit, quod fit præſcribendo leges iis actionibus, quibus ſalus Reipublicæ innititur. Et facit utramque paginam jus circa ſacra; ut ſonat ſuppoſitum noſtrum; jam verò Majeſtas Civilis eſt directrix in finem ſocietatis civilis, quod omni jure firmiſſimum eſt, ſiquidem Deus ipſe poteſtati ἀρχιτεκτονικῇ hoc officium demandavit, E. Cura quoque ſacrorum in ipſius manu poſita cenſenda eſt. Conf. Magn. Dn. Strauch. *Exerc. Exot.* 5. *th.* 1. Incomparabilis Conringius *diſſ. de poteſt. Civ. circa ſacra.*

§. 5. Ut porro demonſtretur aſſertio noſtra moribus Gentium congrua, primô loco adducimus conſenſum populi DEI: Sic Moſes, qui officio Regio præfuiſſe dicitur, populo Iſraëlitico *Deut.* 33. *v.* 5. divinâ autoritate religionem in Gente Iſrael conſtituit, legem divinitùs acceptam promulgavit, Aaronem Sacerdotem & filios ipſius initiavit, leges tum toti populo, tum ſacerdotum ordini præſcripſit *Ex.* 20.

Lev. 8. & 10. *Num.* 3. Rex David, non ſolùm arcam fœderis ex ædibus Obededom reduxit 2. *Sam.* 6. *v.* 12. ſed etiam vaſa aurea, argentea & ærea hoſtibus erepta, vel in ſignum ſubjectionis ab ipſis donata, Domino ſanctificavit 2. *Sam.* 8. *v.* 11. Levitarum officia per certas vices diſtribuit 1. *Paralipp.* 24. & *ſqq.* Præparavit neceſſaria ad templi ſtructuram 1. *Paralipp.* 23. *v.* 4. & *ſqq.* Nabuchodonoſor Rex Babylonius verum Deum coli præcepit, & blaſphemias contra Deum ſub pœna mortis prohibuit *Dan.* 3. *v.* 96. Galliæ Rex Henricus II. ex Senatus decreto plenam ſibi & integram de Religione cognitionem ſervavit, ut habet *Thuanus lib.* 16. Angliæ Rex Henricus VIII. decretum fecit, quo ſe per Angliam ut regni, ita & Eccleſiæ legitimum ac proximum à Chriſto caput pronunciavit, Pontificatu planè rejecto, capitis pœnam conſtituens, ſi quis Epiſcopo Romano ſupremam in Eccleſiaſticis poteſtatem adſcriberet *Sleid. lib.* 9. *f. m.* 140.

§ 6 Quicquid igitur convenit ſacris literis, moribus gentium, principiis naturalibus, illud in noſtrâ quoque Majeſtate nequaquam eſt improbandum, nec illi detrahendum, præſertim cùm hoc jus circa ſacra cum aliis juribus juſtiſſimo titulo à Romanis ad Germanos devolutum ſit. In Republicâ enim Romanâ non ſolum jus prophanorum erat penes Reges, ſummum illum Senatum, Imperatores; Sed etiam ſacrorum. In LL. Regiis ita: *Rex ſacrorum Præſes eſto.* In ſtatu Monarchico loquuntur pro hoc jure Regio oppidò multæ Conſtitutiones Imperatorum, res ſacras concernentes. Sic Imperator Juſtinianus curam Eccleſiæ non minorem habuit, quam vitæ ſuæ. Nov. 3. feſtinavit ſubditos edocere ſuos, quæ ſit vera Chriſtianorum fides, & ne præſtigiis ſuis Neſtorius Anthropolatra, Eutyches, Apollinaris animi-

cida

cida ſimpliciorum animos turbarent, omnibus inſinuari neceſſarium putàvit, quomodo ſentiat ſancta DEI Eccleſia *l. 5. & 6. C. de Summ. Trinit.* Sic conſtituerunt Imperatores tam Patriarchas ſive Metropolitanos, quàm reliquos Epiſcopos, quoties libebat vid. Euſeb. *lib. 4. de vitâ Conſtant. M.* De Patriarchâ Conſtantinopolitano expreſsè id teſtatur *Pachymeres lib. 4.* verbis his: *In Patriarchâ deſignando in concilium adhibenda voluntas Imperatoris, & is unus huic muneri obeundo idoneus cenſendus, qui illa acceptus fuerit.* Patiebantur quidem interdum Imperatores eligi Epiſcopos tàm à clero, quam à populo, confirmatio tamen erat penes ipſos Imperatores: Cujus rei teſtis Nicephorus Gregorus *lib. 3. c. 2* Quod concernit Imperatores germanos, ejusdem juris exercitium de illis legitur vid. *diſt. 63. c. Adrianus, diſt. ead. c. in ſynodo.* Ubi tamen non concludendum, quaſi iſtud per modum ſuperioritatis Pontifici Romano in acceptis referendum ſit, cui tanquam privato, imò ſervo ſervorum cum rebus imperioſis nihil erat negotii: Etenim gaudent Germani imperatores juribus iſtis cæſareis ex liberâ electione populi Romani ob virtutem Caroli M. accedente transactione cum Orientalibus Auguſtis, Conf. Henr. Meibom. *tr. de jur. inveſtituræ Epiſcop. Impp. Rom. à Pont. per vim & tyrann. ademto.*

§ 7. Quibus ſuppoſitis, formamus contra machinationes papales tale argumentum. *Quæcunque poteſtas competit τῷ Κυρίῳ in civitate omni jure, nec ei à DEO T. O. M. ut Regnorum Domino, verbis diſertis & maximè perſpicuis erepta & Pontifici Romano tradita probatur, illam perperàm Pontifex Romanus ſibi vendicat.* Atqui ſumma illa poteſtas circa cultum ſacrum, in quantum illa ab homine aliquo exerceri poteſt, competit τῷ Κυρίῳ, nec ei à D. O. M. verbis

C 2 diſer-

diſertis & maximè perſpicuis erepta & Pontifici Romano tradita probatur. E. Maj. per ſe patet; Omne enim jus, quod ſumma poteſtas omni jure habet, tum demùm ei à Deo eripi credendum eſt, quando Deus jubet ſingulatim omnibus, qui Majeſtatis munere funguntur, verbis diſertis & perſpicuis, ut jure ſuo cadant & Majeſtatis ſuæ partem aliis relinquant. Valdè enim tenaces ſolent eſſe jurium ſuorum ſummæ poteſtates, nec temerè iis cedunt, ſed bella potiùs gerunt maxima, pro tuendâ ſuâ autoritate. At contrà Deus, quàm maximè odit & vetat diſſidia omnia, adeoque nulla juſta diſſidiorum cauſa citra dubium ab ipſo eſt data terrarum orbi. Si quid ergò eripere voluiſſet Majeſtati, idque Pontifici Romano dare, uſurpaſſet utique verba perſpicua, ne quis juſtæ exceptioni eſſet locus. Minor partim ex præcedentibus conſtat, ubi de jure Naturæ, divino, & Gentium hujus juris ſubjectum in Majeſtate probavimus. Cœterùm hanc poteſtatem non ereptam eſſe Majeſtati à Deo verbis diſertis, in propatulo eſt vid. Dn. D. Henichius *in Diſſ. de Majeſt. Civ.* Non enim ſequitur, Petrus fuit Romæ. E. Pontifex tanquam Vicarius Petri (qui ſcilicet fuit Chriſti vicarius) habet ſummam poteſtatem in regnis. Quod ſi daremus, Petrum fuiſſe & docuiſſe Romæ, quod propter conſenſum antiquitatis à ſeculo II. usque ad V. concedi poſſet, juxta *Hornej. Comp. Hiſtor. lib. 1. c. 8, à §. 3. usque ad 10.* At quid inde? In conſequentiâ deducendâ & probandâ Hellebrandini manifeſtum ſemper vanè in ſe redeuntem circulum committent. *Nobiliſſ. Dn. Becbman. in tr. de priv. ſtud. c. 2. n. 13. & 14.* Inſuper ex dictis ſuprà adducta Hildebrandinorum aſſertio luculenter impingit in principia politica. Summum enim jus circa ſacra Imperator unà cum ſtatibus habet. E. Papa illud habere nequit, cum contradi-

ctio-

ctionem involvat, dari duas ſummitates in jure circa ſacra.

§. 8. Ex dictis ergò patet, famoſum Pontificium fundamentum nullum eſſe. Hinc cum fundamento hoc perit colorata fides, bullæ ac Speculatore viſæ adjecta; Quæ Speculatoris autoritas in hâc re nunc flocci habenda demonſtrabitur. Monſtroſa ſane profert Speculator, dum bullam papalem de privilegio juris primariarum precum oculis ſuis ſubjectam refert. Contra enim naturam eſt, ut ſuperior accipiat privilegium ab inferiori. Sicuti enim lex procedit à voce principali; ita etiam privilegium. Hinc potiùs jura, quibus gaudet Pontifex in imperio Romano-Germanico, per rationem juris cujusdam ſingularis ab Imperatore conceſſa habet. Hoc aſſertum itaque non minus impingit in principia politica, quàm, uti ſupra dicebatur, jus ſummum circa ſacra penes ſedem Romanam eſſe. Deinde valdè ſuſpecta redditur autoritas Speculatoris ex hoc, quod *d. l.* non addiderit, quo loco & quo tempore indultum ſit hoc privilegium Imperatori à Pontifice, quod ſanè maximè neceſſarium fuiſſet, in re tam arduâ tantique præjudicii; Referenti enim non creditur, ſi de relato non ſatis apparet, *auth. ſi quis in aliquo C. de edend. l. 1. C. de mandat. Princ. l. un. C. de ſuper ind. ubi Barth. & Angel. Surdus deciſ. 131. num. 2. Add. Magnif. Dn. Strauch. oratio ſolemnis heic loci quondam hâc ſuper re habita, ubi pluribus Speculatoris ſententia enervata legitur. & Dn. Fritſch. d. tr. c. 2. n. 27. & ſqq.*

§. 9. Quod prætereà fulcrum ſuis aſſertionibus ſupponunt contrariantes, ubi producunt propriam Imperatorum confeſſionem in ſuis diplomatibus primariarum precum de juris iſtius confirmatione papali, apud Paurmeiſt. *de jurisd. l. 1. c. 4.* & alios, fragile admodum eſt. Non nega-

mus equidem, propriam iſtam confeſſionem ſæpe numerò ab Imperatoribus de ſui juris papali confirmatione, quam & hodiè Impp. in exercendo jure primariarum precum in ſuis Conceſſionum formulis venerari ſolent, uti ex Gail. Paurmeiſt. Matth. Steph. & aliis monet Lampad. *de Rep. Romano-Germ. p. 3. c. 11. ſ. 46.* factum eſſe. Veruntamen eo ipſo non evincitur, ut ſtatim dicendũ ſit, quod hoc jus Cæſareum dependeat à gratiâ Pontificis. Ejusmodi enim confeſſio inducit jus vel ſuperioritatem quandam non magis, quàm inſcriptiones Unſern Lieben Gehorſamen / Lieben Getreuen / unſerer Stadt & viciſſim unſern gnädigen Herrn / unſern Landes Fürſten / Landes Herrn / Erb-Herrn &c probant ſubjectionem. Quæ compellationes ſunt verba reverentialia, verba honoris & curialitatis, & intelliguntur ejusmodi verba adulatoria magis, quàm obligatoria. *Franciſc. Mantica de Tacit. & ambig. conv. l. 2. tit. 4. num. 48. Caſpar.* Ziegler *in Comm. ad praxin. Calv.* §. Landſ. *num. 200. add. ibi citati.* quandoquidem verba extra ſubjectam materiam & intentionem contrahentium prolata, nihil operantur, *Surd. deciſ. 119. n. 24.* Et ejusmodi compellationes in præjudicium Imperii nihil operari, nec in confitentis præjudicium, ſed ad ejus favorem explicandas eſſe, poſt alios eleganter deducit *Viet. de Exemt. Conc luſ. 37.* Dicta jam optimè fundata eſſe putamus *in l. 22. C. de Agric. & Cenſit.* Quod concernit confeſſionem Imperatoris in ſuis formularum conceſſionibus, illa firmiter quoque admittit ſanâ applicatione dictorum præſidium. Non enim judicamus, Impp. hiſce confeſſionibus ſuperioritatem quandam Pontificiam in ullâ re intendiſſe, ſed potiùs juris ſui felicius exercitium, quod alioquin ſine honorificâ Pontificis nominatione impediri conſveverit, ſiquidem Eccle-

ſiæ

ſiæ Capita, enormi potentiâ gaudentia, & omnibus fermè civilis Imperii carentia habenis id tantùm agebant, quò Pontificiam dignitatem & Ordinem Clericalem in eminentiſſimâ honoris ac potentiæ ſede præ cœteris collocarent. Hinc nulla neceſſitas impoſita eſt Imperatoribus, hujus Gratiæ generis codicillos roborandi, inſertâ juris ſui confirmatione apoſtolicâ, ſed liberè iſtam adducunt, quod inſuper dici poteſt ex multis diplomatibus, in quibus præter elementorum verb. pontificiæ autoritatis ἀξίαν nihil adfertur. Hâc de re inſpicere licet literas Gratiæ Rudolphinas de anno 1273. ex Naucl. *generat. 43.* & Goldaſt. *tom. Conſt. Imp. fol. 93.* verba ita habent: Rudolpf von Gottes Gnaden/König allezeit Mehrer des Reichs/den Ehrwürdigen in Chriſto andächtigen Abte/ etc. Dieweil aus Alter und Chriſtlicher langher-gebrachter Gewonheit der Kayſer und Könige auff uns kommen iſt/ daß ein ieder Kirche auff unſere Bitte eine Pfründe geliehen werde/ſo bitten wir dich etc. *Add. ſuprà c. 2. adductum Diploma Wenceslai.* Similis quoque conceſſionis formula legere eſt apud Wehner. *obſ. pract. verb.* Panieß-Brieff. Sic ſatis emedullatas vidimus vires protegentium juris hujus Cæſarei indultum papalem. Horum princeps eſt Andreas Gailius, Germanicorum Practicorum auriga *l. 2. o. 15. 5. num. 7.* Accenſeri hic poſſunt omnes fermè Curiæ Romanæ aſſeclæ.

§. 10. Circumfertur à Dd. quibuſdam alius hujus Imperatorii juris titulus, quos inter eſt Spreng. *de jurisp. publ. p. m. 35.* qui ab iſto ſic exprimitur: *Imperatores ex eo jus primariarum precum ſibi vindicârunt, quòd antiqui Impp. ſemper fuerint primi & ſupremi Eccleſiarum Cathedralium, ſicut adhuc in Franzia videmus, quod Rex ſit Canonicus in Ec-*

cleſiâ

eleſiâ Lugdunenſi, Pictavienſi, Manenſi, Andegavenſi & S. Martini apud Turonenſes. Sed hæc aſſertio, vel conjectura potiùs, probabilis non videtur Dn. Fritſch. *d. tr. c. 2. n. 43.* ad quam deſtruendam varias congeſſit reſponſiones. Inter illas autem arridet ultima, quæ ita ſonat: *Imperator non omnium, ſed aliquot duntaxat Eccleſiarum Canonicus eſſe dicitur; Unde ergò ipſi jus primariarum precum in omnibus etiam Collegiatis & minoribus Eccleſiis totius Imperii?* Rectiſſimè hæc. Si enim Canonicatus Imperatoris cauſa eſſet hujus juris, ſequeretur, quod non in omnibus Collegiatis & præſertim minoribus Eccleſiis Imperii gauderet Imperator facultate nominandi ad beneficium eccleſiaſticum. Hanc reſponſionem facimus jam noſtram. Sequela enim hæc ſicuti eſt contra jus & obſervantiam; Ita antecedens conjectura reſpuenda videtur. Contrariam obſervantiam oſtendit Speid. *in Notab. voc.* Kayſer.

§. II. Reſtant adhuc duæ ſententiæ in ponendo titulo, quo innitatur juſtitia juris Cæſarei primariarum precum. Una hoc jus tribuit Imperatori ratione univerſalis protectionis Eccleſiarum. Audit enim Imperator ex multis Imperii Receſſibus ſummus atque univerſalis Eccleſiarum Advocatus *vid. R. I. de anno 15.18.* §. Erſtlich *de anno 1541.* §. Aber Churfürſten *ibi.* Und uns als *Advocaten* und Beſchirmer der Chriſtlichen Kirchen/etc. Altera jure primordiali Majeſtatico ex antiquâ & approbatâ conſvetudine jus hoc tanquam reliquias priſtini illius, Imperatoribus in conferendis Eccleſiaſticis Prælaturis & præbendis competentis juris Imperatori noſtro competere contendit. Has duas ſententias ſi penitiùs inſpiciamus, nihil contrarii in re ipsâ ex iis emergit. In hoc tantùm differre videntur, quod videlicet patrocinium Eccleſiarum Univerſale anſam & oc-

a caſio-

caſionem præbuerit huic juri exercendo, cujus exercitium ſumsêre ſibi Imperatores jure Majeſtatis in compenſationem quandam præſtitæ Eccleſiarum Advocatiæ, titulus tamen aſcribendus radicaliter ſit juribus Majeſtatis. Si conjectura locum inveniret, adjiceremus, jus quoque hoc ſibi reſervaſſe Impp. jure Majeſtatis in recognitionem dominii memoriamque liberalitatis, cui in acceptis referant beneficia eccleſiaſtica illis fruentes.

§. 12. Ultimæ huic ſententiæ ut nos ſubſcribamus, ſvadent rationes non contemnendæ, quæ omnes diſſentientium impetûs rident. Dictum enim eſt ſuperiùs, ſummam poteſtatem adminiſtrare jura circa ſacra proprio jure. Ergò etiam jus primariarum precum, quod illis ſubjicibile eſt. Quamvis Imperatorum ſumma poteſtas circa ſacra tempore Henrici IV. & V. Impp. ingens naufragium ſuſtinuerit, dum illi jus conſtituendi Pontifices, huic jus inveſtituræ Epiſcopalis à Papis violenter extorquebatur. vid. Not. & ſtrict. Aut. in Sev. Monz. *p. m. 233.* Henr Meybom. *d. tr.* Nullibi tamen in ſcriptore quodam dexteri animi legere eſt, Jus primariarum precum eandem ſimul paſſum fuiſſe injuriam, ut proinde preces reliquiæ ſint priſtini Imperatorum juris circa ſacra. Juvat opinionem noſtram, quod in dubiis ſemper pro ſplendore & juribus Imperatoris reſpondendum ſit, intereſt enim Reipublicæ, ut ne autoritas Cæſaris evileſcat, quod ſanè fieret, ſi quidquam tribueretur gratiæ Pontificis. Hâc etiam ratione cumularetur injuriâ, quâ ferè afficitur Cæſar quando jus primi vacantis beneficii primariarum precum appellatione proſequi uſu obtinuit, uti notat *Dn. Conring. ad Lampad. p. 3. c. 11. §. 46.* Eleganter huic loco conveniunt, quæ tradit Sever. Monzamb. *de Statu Imperii Germanici c. 5. §. 27.* quò B. L. remit-

 to.

to. Ultimam aſſertionem porrò confirmant diverſa Imperatorem Diplomata, in quibus titulus deſcribitur: antiquum Imperatorum Jus & Conſvetudo, confer. ſuprà allegatæ formulæ Wenceslai & Rudolphi. Add. reſcriptum de primariis precibus Caroli IV. apud Goldaſt. *tom. 1. Conſtit. Imper. p. 43.* Hiſce lucem afferre videntur, quæ habet Dn. Conring. *in animadverſ. ad Bullam Innocent. X.* cujus verba ut ſubnectantur operæ pretium cenſemus. *Non equidem negaverim,* inquit, *à Papis ſolere jam aliquandiu tale quid Cæſaribus concedi. At verò jus hoc Cæſareum niti ſolis papalibus conceſſionibus, neutiquam videtur admittendum, idque quoniam ante plurima jam ſecula Cæſares hoc jure fuerunt uſi, non agnoſcentes donum aliquod papale, ſed antiquâ conſvetudine aliquid ſibi debitum ratione ſuæ coronationis. Quin imò videtur potiùs hoc jus ejus eſſe generis, quale illud, quod vi coronationis Imperator fiat Aquisgrani quidem Canonicus Collegii S. Mariæ, & Eccleſiæ Majoris Colonienſis, Romæ verò Canonicus D. Petri. Quæ itidem Papis haut debentur, ſed potiùs tenaces ſunt reliquiæ antiqui juris Cæſarei circa collationem Epiſcopatuum, Abbatiarum, aliorumque beneficiorum Eccleſiaſticorum.* Hæc verè Dn. Conring. Poſtremam ſententiam fovent plurimi Autores, quos intereſt Dn. Tabor. *Diſſ. de Regim. Eccleſ.* Dn. Fritſch. *d. tr. c. 2.* & noviſſimè Burgold. *ad Inſtr. Pac. ad d. art. 5. §. 5. v. ubi ſacra,* qui multos ibi conſentientes adducit.

CAP. III.

Juris primariarum precum communionem & communionis titulum delineans.

§. 1. Cùm

§. 1.

Cùm præſens rubrica primâ fronte definitioni juris primariarum precum adverſari appareat, colorem contrariæ aſſertionis ſupprimere primâ theſis docebit. Diximus *c. 1.* quod jus primariarum precum ſit Reſervatum Imperatoris. Jam verò reſervatum & communicatum contradictionem involvunt, quæ de uno & eodem ſubjecto prædicari non poſſunt. E. altera horum prædicatio juri primariarum precum deneganda erit. Ad Reſp. diverſam conſiderationem contradictionis ſpeciem tollere; jus enim primariarum precum aſſeritur Reſervatum Imperatoris radicaliter & jure proprio; Communicatum vero dependenter & ratione exercitii. Nihil enim repugnantiæ importare videtur, ſi dico, Reſervatum jus communicari poſſe ratione exercitii & dependenter, manente tamen Reſervato in reſpectu ad illum, qui jure proprio facultatem ſolus habet concedendi juris exercitium alteri in hâc vel illâ Imperii provinciâ.

§. 2. Inſcriptio, & jam dicta nondum liberata ſunt ab hoſtilibus argumentis, quæ ſimiliter & excutiantur, noſtrum eſt. Iſta autem hâc formâ in campum producuntur: Reſervata Cæſarea ſunt quaſi ſanctum ſanctorum, in quod nemo intromittitur, præterquam ſolus Princeps, nec ulli alii, præſertim privatis, communicari poſſunt. Covarr. *pract. quæſt. c. 4. n. 11.* Carol. Molin. *in Conſult. Pariſ. tit. 1. §. 3. gloſſ. 4. n. 16.* Et hiſce probationem ſuggerere videtur natura Regalium, quæ nihil aliud ſunt, quam jura Majeſtatis, quæ ſunt poteſtates variæ, quibus veluti Majeſtas tanquam totum aliquod poteſtativum conſtat. Jam verò partes à toto, integro toto, nequeunt abſcindi. Hinc jus primariarum precum, quod inter Regalia non poſtremum, ut

communiter clamitant Dd., ſibi vendicat locum, omnem communionem reſpuere videtur, cum, ſicuti pars, quæ concurrit ad conſtitutionem Majeſtatis, non poteſt abeſſe ſalva Majeſtate, ita nec hoc jus.

§. 3. Sed hæc nullo fermè negotio elumbia reddi poſſunt. Cùm autem priora firmitatem ſuam prorſus petant ex adjectâ probatione, occupati ſaltim ſumus in deſtruendâ probatione, quo facto, ſimul clarè patebit antecedentium ruina, & quidem adeò, ut nullâ ipſiusmet rei demonſtratione opus fuerit. Probatio autem commodiſſimè infringitur, quando dicimus; Conceſſionem Regalium non eſſe plenariam translationem & abdicationem, ſed Imperatorem concedentem Regalia nihilominus retinere ſibi jus ac poteſtatem ſuperiorem, quod ſalvâ Majeſtate ex poteſtate ſummâ Imperatoris atque imperii fieri poteſt. Magnif. Dn. Struv. *S. J. F. c. 6. aph. 13. n. 1. 2. & 3.* Circa conceſſionem Regalium peculiaria quædam monet, Matth. Stephan. *de jurisd. l. 2. p. 1. c. 1. n. 86. & 199.* *Nihil prohibet*, inquit, *quin Imperator regalia aliis concedere poſſit in præjudicium ſucceſſoris, modò in conceſſione utatur clauſulâ, motu proprio, vel ex certâ ſcientiâ.* Accedit inſuper robur noſtræ aſſertioni ex præſcriptione immemoriali, cujus vi, uti magno conſenſu traditur, Regalia obtineri poſſunt teſte B. Arum. *ad A. B. diſc. 6. th. 10.* Matth. Steph. *d. l.* Si ergò præſcriptione immemoriali communicantur Règalia, quare non communicari poſſent Conceſſione Principis? Siquidem tam prolixum tempus & tot ætatum decurſibus munitum, hoc operatur, ut jus inde quæſitum vim legis & conceſſionis habeat, ex cujus æquiparatione illi juſtitia aſſignatur, *l. hoc jure. 6. §. ductus aquæ. 4. de aq. quot. l. 1. §. fin. l. in ſumma. §. de aq. pluv. arc.*

§. 4. Et

§. 4. Et quæ jam in medium propoſita ſunt, confirmantur adhuc multâ obſervantiâ: Sic juris noſtri participationem docet Beſold. Theſ. pract. *voc. prim. prec.* ubi ſe remittit ad tract. *de Magiſtrat. & Cenſ.* in Auguſtâ Imperatrice Leonora. Formula videre eſt apud Dn. Fritſch. *d. tr. in append. mant. 2.* Porrò Communio ejus deprehendi poteſt in Regibus Romanis, quod ſatis arguit exemplum Wenceslai Regis, de quo *in cap. 2.*

§. 5. Quæritur autem hîc, quo titulo, jure hoc utatur Rex Romanus, an jure proprio, an verò conceſſione Imperatoris. Reſp. conceſſione Imperatoris, quo titulo & reliqua Regalia conceſſa habet, R. A. de anno 1542. §. So hat denn auch allein/ ibi, Aus Ihrer Kaiſerl. Majeſt. Befehl/ ne aliàs in Imperio ſtatuantur duæ Majeſtates, & incurratur in capitulationem, quâ jurat Rex, ſe vivo Imperatore abſque conſenſu ejus & mandato in Imperio nihil adminiſtraturum §. Wir ſollen und wollen/ B. Arum. ad A. B. *diſc. 3. th. 31.* Matth. Stephan. *de jurisd. l. 2. p. 1. c. 2.*

§. 6. Notant hîc porro Dd., competere jus hoc Regi demùm, ſi Imperator ſit ultra Alpes, Limn. *de Jur. Publ. l. 2. c. 15. n. 37. & ſeqq.* An dicimus, illud quoque extendi poſſe, præſens licet ſit Imperator, modò intercedat ſpecialiſſima conceſſio Cæſaris? Opinamur hoc, argumento ſæpius citati Diplomatis Wenceslai Regis, ubi citra dubium ſe præſente juris noſtri exercitium communicatum tradidit Imperio Comiti Palatino Electori, quid ni etiam Imperator? Quas tamen preces communicatas hâc limitatione exerceri poſſe credimus, ut tantùm locum inveniant in iis Eccleſiis, in quibus preces Imperatoris ſui nondum ſunt receptæ, ſecus verò in reliquis, quas Imperator ſuâ autoritate binis nominationibus onerare non poteſt, quia

 plus

plus juris Cæſar in alium transferre non valet, quàm quod ipſe habet, *l.54.ff. de R.I.* Obtingeret autem gemina nominatio Eccleſiæ autoritate Imperatoris, ſi & ipſam gravaret Rex, quà Rex, ex ſpecialiſſima Imperatoris conceſſione beneficio quodam conferendo. Accedit, quod jura in odioſis reſtringenda magis, quàm extendenda ſint, preces autem primariæ, cum concurrant cum præjudicio ordinariorum, quin odioſæ magis, quàm favorabiles ſint, nullus dubitat Klok. *ad indult. prec. ſect. 2. v. 16.*

§. 7. Neque ſilentii ſipario involvenda eſt juris hujus communio, quæ deprædicatur in Sereniſſimis ac Potentiſſimis Electoribus Brandenburgenſibus ratione ſuarum provinciarum, quod jus ſub initium adminiſtrationis in Eccleſiis Cathedralibus vel Collegiatis Electores ſibî vendicare conſveverunt, uti notat ex Schepliz. *de Conſvetud. Marchic.* Limn. *tom. 5. jur. public. c. 9.* Hoc jus venit nomine precum Electoralium, quas utplurimum obtinent Miniſtriſſimi & Conſiliarii Electorales titulo donationis, quod ipſemet non ſemel, in quantum per ætatem licuit, in patriâ obſervavi.

§. 8. Sereniſſimis Imperii Vicariis, ut Saxoni & Palatino Juris primariarum precum exercitium lex ipſa tribuit, *quoties Imperium vacare contingit*, A.B. Carol. IV. *t.5.* Cœterum num iſtud ſe extendat ad caſum abſentiæ, quando Imperator ultra montes eſt, magna proſtant ſententiarum divortia. Negantes ſic ſe defendunt: Abſentia planè alienum ſenſum habet à vacatione; Vacare enim id dicitur, quod non poſſidetur: Et vacare beneficium exiſtimatur, vel morte, vel renunciatione, vel depoſitione, vel permutatione. *c. un. ibi vacant cum Gloſſ. Joh. Monach. Picardi Cardin. Wilhelmi de monte Landuno* & Joh. Franc. *de Pavin.*

bin. extrav. comm. ne ſede vacant aliqv. innov. vid. Spreng. in Font. J. P. Rom. Germ. *c. 10. p. m. 193.* Hæc omnia prædicari non poſſunt de caſu abſentiæ. Specioſa hic proferuntur. Nec tamen Affirmantium cohors ejusdem generis deſtituta eſt argumentis, quæ & adeò inhærere videtur ſuæ aſſertioni, ut ne quidem ab h. A. B. t. t. Imperatoribus liceat. vid. Arum. ad Aur. Bull. *diſc. 3. thes. 31.* Nos obſervantia mediâ ingredi jubet viam & Reſp. cum B. Arum. d. l. *Vel Imperator abſens alii ſuas vices demandavit: Vel nullo poſt ſe relicto mandato fines Imperii reliquit & ad Vicarios ejusdem curam pertinere cenſemus.* Hoc enim modô lex ipſa ad iſtud officium, cum eô carere Respublica non poſſit, nominare videtur, ſiquidem quod in unô caſu probatur, in ſimili probatum creditur. Accedit, quod in non prohibitis Vicarii poteſtas cum Imperatoris æqualis ſit *l. 1. C. de off. vicar.* Reſponſionem noſtram ex obſervantiâ latè diducit B. Arum. *d. l.* quò remittimus B. L. Pluribus enim ut hanc generalem quæſtionem perſequamur, ſpecialis objecti noſtri ratio vetat. Nos ulteriùs inquirimus in noſtrâ materiâ; An Vicariis jam dictum in modum relictâ Imperii curâ ſimul tacitè conceſſum ſit exercitum juris primariarum precum? Quæſtio hæc arduis ſcatet difficultatibus. An dicimus, fundamenta, quæ ſuperiùs pro jure hoc Regis Romani proponebantur, & hìc militare. Nos tamen judicium noſtrum hâc vice ſuſpendimus. Quando autem Vicariis in caſu propriè vacantis Imperii competit Jus primariarum precum, tunc vi Aur. Bull. eodem jure, quo Cæſar, habent. Spreng. *d. l. p. m. 160.* Ex dictis conſtat triplex Juris noſtri Communionis titulus: Conceſſio Imperatoris, Conceſſio Legis, & Præſcriptio, quos titulos, ut juſtiſſimos veneramur.

CAP.

CAP. IV.

Juris primariarum precum Univerſalitatem in Imperio propugnans.

§. 1.

UNiverſalitatem Juris primariarum precum in Imperio non adeò firmô ſtare talo in *c. 1.* aſſeruimus. Et ſanè noſtra ibi arrepta ſententia poſt initam Pacificationem religioſam acerrimos invenit impugnatores. Quò autem aſſertio noſtra telis hoſtium invicta deprehendatur, uberiorem ejus tractationem ſingulari hoc capite ad manûs ſumſimus.

§. 2. Ut ergò impotentia Adverſariorum demonſtretur, conſpectui præbemus eorum haſtas hoſtiles, quas inter eminet & cœterarum quaſi ſcutum eſt, quando ab illis ſtatuitur: Jure primariarum precum frui Imperatorem indultû Pontificis. Jam inferunt: Collatio vacantis beneficii habentis Patronum Laicum non pertinet ad Papam: ſecus verò ſi habet Patronum Eccleſiaſticum; Card. *in Clement. 1. quæſt. 7.* Ergò cùm in Eccleſiis Auguſtanæ Confeſſionis Laicus ſit Patronus, non potuit Pontifex Imperatori Jus primi vacantis beneficii indulgere ratione iſtarum Eccleſiarum. Illationem contrariantium eleganter ſuppeditat Autor Conſilii de hoc ipſo negotio, quod extat inter deciſiones Schwanmanni Cameral. *deciſ. 8.* ubi ſimul delibat inſigniora Diſſentientium fundamenta, quæ præ cœteris huc tranſcribi merentur, cùm animus ſit, iſta in præſenti penitiùs contemplari. Concluſiones ſuas dictus Autor ex ſuppoſitô principio exprimit ſequentibus verbis: Die Päbſtliche Ge=

walt aber/bevorab über die Geiſtliche Güter/nicht für Weltlich/ſondern für Geiſtlich anzuſehen: So folget hieraus/daß ſolche privilegiatæ preces weiter nicht/denn ſich die Jurisdictio concedens erſtrekket/ wircken und operiren mögen. Quia nemo plus juris &c, & effectus regulatur à ſua cauſa *l. ita autem. in princ. de adminiſtr. tut. l. quo minus. de flum.* & ſecunda cauſa tantum poteſt, quantum ei infunditur à prima *l. ſi quis domum. §. 1. locat. l. pede. §. prædium. de legat. 2. l. cum pater. §. dulciſsimis. de legat. 2.* Und derowegen das Jus primariarum precum für geiſtlich zu halten ſey. Nun iſt aus den Religion-Frieden ſonnenklar/daß alle Geiſtl. Gewalt / Bothmäßigkeit und Jurisdiction gegen die Verwandte der Augſpurgiſchen Confeſſion gäntzlich ſuſpendirt und eingeſtellt: Daraus ſich ſchließlich giebt / daß ſolche preces wider die Hertzogen aus Pommern/oder auch das Capitul zu Colberg allerdings Krafftloß und unbindig. Proſequitur Autor Conſilium ſuum, quò opinionem ſuam firmis niti rationibus probatum eat, ex Conſtitut. Pacific. Relig. §. Und damit den Ständen des Reichs/ hunc in modum: Und zum dritten/iſt im Religion-Frieden zugelaſſen/in ihren Fürſtenthumen / Land- und Herrſchafften der Augſpurgiſchen Confesſion, Religion / Kirchen-Gebräuch und Ceremonien, iederzeit / wenn es ihnen gelegen/auff- und anzurichten / und beneben iſt per conſequentiam ferner verſtattet/die Güter zu dem Gebrauch ſolcher Religion zu verwenden.

Primò, darumb/ dann ſonſt ſolcher Gebrauch nicht wohl anzurichten were / conceſſo itaque uno, ſimul ea conceſſa præſumuntur, ſine quibus jurisdictio expediri nequit.

 Secun-

Secundò: Dieweil ſolcher Güter halben niemand einig intereſſe zu prætendiren hat / weder vermög der Päbſtl. Rechten / ſintemal derſelben Krafft durch den Religion-Frieden niedergeleget / noch vermöge deſſelben Religion-Friedens / dieweil / gehörter maſſen / deſſen allein die Stände des Reichs theilhafftig.

Tertiò, iſt im §. Als auch den Ständen / &c. lauter verſehen / daß auch die Kirchen / Hoſpital und Schulen im Lande und Herrſchafften der Augſpurgiſchen Confeſſion-Verwandte / beſtellt werden ſollen / von denen Gefällen und Gütern / ſo den Ständen der Päbſtl. Religion daſelbſt zuſtändig.

Da nun die Stände Augſpurgiſcher Confeſſion die Geiſtlichen Güter in ihren Herrſchafften gelegen / und ihnen nicht / ſondern andern Ständen anhörig ſeyn / zu nothdürfftigen Gebrauch ihrer Religion einzuziehen berechtiget: Wie vielmehr iſt ihnen ſolches in denen Geiſtl. Gütern / welche andern Ständen nicht zuſtehen / verhengt und zugelaſſen. Dieweil denn ſolches im Rel. Frieden verſehen / mögen dem entgegen / wider der Augſpurgiſchen Confeſſion-Verwandten Willen / primariæ preces Imperatoris ſolche Güter keinen andern zueignen. Hæc ſunt, quæ pro Antagoniſtis maximè facere videntur, quibus ſe ſubſcribunt Matth. Steph. de Juriſd. *lib. 3. p. 1. c. 4. n. 2.* Rumelin. ad A. B. *p. 1. diſſ. 4. th. 16.* Syring. *de Pace Relig. th. 31.*

§. 3. Aſt hæc tanti ponderis non ſunt, ut calculo noſtro digna æſtimentur: Quin potius ut ex lubrico principio deducta exiguâ operâ refelli poſſunt. Quod itaque attinet iſtud, quod agmen ducere exiſtimabatur, ad nauſeam fermè ſuppreſſum legitur *in cap. 1.* Gaudet enim Imperator

jure

jure primariarum precum non indultu Papæ, ſed jure primordiali Majeſtatico, *conſ. d. cap.* Cum itaque principium Adverſariorum dirutum eſſe planè conſtet, hinc concluſiones ex eodem confectæ ejusdem farinæ cenſendæ ſunt, cumque principio ſuâ ſponte ruunt; ſuppoſito enim falſò principio, falſa omnia vitioſaque ſunt, quæcunque ex eo emanant, quod in vulgus notum eſt. Deinde quod concernit Pacem Religioſam, quâ omnis jurisdictio eccleſiaſtica contrà Auguſtanæ Confeſſionis addictos ſuſpenſa affirmabatur, nec ſic Aſſertionem noſtram immuni poſſe putamus. Illa enim tangit ſaltim jura Papalia circa negotia eccleſiaſtica, non autem privilegia Imperatoris quibus independenti fruitur jure. Cum verò in dictâ Pacif. Rel. nulla fiat prorſus mentio primariarum precum Cæſaris, perperam hic & contra omnem juris regulam interpretatio quædam extenſiva adhibetur: quandoquidem ſpecialia jura & privilegia, generali aliqua abrogatione facta, ſimul non tolluntur, niſi in generali iſthoc edicto ſpecialiter & expreſsè hoc inductum fuerit *l. præcipimus in f. C. de Appell.* Cœteroquin communiter hic nodus ita ſolvitur: Suſpenſionem iſtam non obtinere in omnibus cauſis eccleſiaſticis & ſpiritualibus, ſed tantùm in iis, quæ fidem ejusque exercitium principaliter concernunt, non in cœteris indifferentibus, quæ inter Auguſtanos & Catholicos æquè obſervantur, ut ſunt cauſæ matrimoniales, exceptis quibusdam differentiis, Gylmann. *tom. 1. Symphorem. p. 1. t. 3. f. 187. n. 1.* quem refert Spreng. *in Juriſpr. publ. p. m. 35.* Divortii, Simoniæ, Decimarum, Patronatus & ſimiles aliæ, juxta §. Aber in andern Sachen und Fällen. Hinc luculentioris explicationis gratia diſtingvitur inter Eccleſias Reformatas, ubi beneficia Canonica penitus ſunt ſublata, & inter illas, quæ

 ratio-

ratione religionis ſunt reformatæ, cœteris antiquæ diſpoſitioni relictis. *Spreng. d.l.*

§. 4. Quæ poſtremò de amplâ poteſtate convertendi bona Eccleſiaſtica in Auguſtanæ Religionis exercitium afferebantur, ad ea Reſp. Lymn. *de Jur. Publ. c. 9. n. 12.* Illam poteſtatem limitatam eſſe & reſtrictam tantùm ad quædam bona eccleſiaſtica §. Dieweil auch/§. Als auch/&c. Et ita ſub ſarto quoque tecto Imperiali precum jure relicto.

§. 5. Diſcuſſis ſic contrariis argumentis, illæſum perſiſtit noſtrum aſſertum, quod & firmat praxis & conſvetudo Dn. Fritſch. *d. tr. c. 4. n. 7.* Cui accedit pragmatica Imperii ſanctio Pacif. Oſnabr. *art. 5.* cujus verba ſic habent: Ubi ſacra Cæſarea Majeſtas Jus primarium precum exercuit, exerceat etiam imposterum. Jam verò in omnibus Imperii Eccleſiis exercuit hoc jus à multis retrò ſeculis Imperator, ut ex variis Cæſarum Diplomatibus conſtat. Ergò non poteſt non univerſalitas hujus juris locum habere. Ex hiſce ſatis ſuperque patet, Imperatori non denegandum eſſe Jus primariarum precum in Eccleſiis Proteſtantium Cathedralibus & Collegiatis &c. Neque effectum iſtius ullo modò retardandum eſſe arbitramur, dum modò is, qui præſentatur, non ſit religionis Pontificiæ vid. Pacif. Oſnabr. *d. art. 5. verſ. ubi ſacra §. ibi dummodò, decedente Auguſtan. Confeſſ. &c.* Pontificius enim ſi obtruderetur Reformatis impediretur libertas Religionis, contra quàm vult Conſt. Imperii. R. I. de anno 1555. §. Und damit ſolcher Frieden. Add. Arum. ad A. B. *diſc. 3. th. 35.* Lymn. *de Jur. P. l. 29. n. 16.* cenſet, nihil impedire, quò minus papali Religioni addictus Eccleſiis Reformatis præſentari poſſit, modò præſentatus caveat, de non turbandâ religione, vel petendâ juramenti relaxatione, quod in Proceſſo. E. C. à Rudolpho II. dem Thum Capitul zu Mayntz/practicatum refert.

§. 6.

§. 6. Quæritur autem, Numne quoque preces adhuc locum inveniant in quibusdam Eccleſiis Imperio noſtro exemtis? Herm. *d. c.* affirmativam eloquitur de Epiſcopp: Metenſi, Tullenſi, Verdunenſi, non obſtante noviſſima Pacif Germ-Gall., quâ concluſum, quod hi tres Epiſcopatus earumque urbes & diſtrictus cum ſupremo dominio & juribus ſuperioritatis incorporatæ ſint Coronæ Galliæ perpetuò, & revocabiliter. Rationem ſuppeditat hanc, quòd translationis poteſtas hoc non inducat, ut rei vel loco translato privilegia adimat, ſed rem & locum in priore conditione relinquat, per *l. 2. §. 1. de priv. Cred. l. tempus in f. de R. jud.* Sed nos hîc manum de tabulâ tollimus.

Cap. V.

Juris primariarum precum effectum declarans.

§. 1.

Nullum jus, nulla facultas eſt, quæ, ſi traducatur in actum, non ſuis gaudeat effectibus. Primarias itaque preces nullô modô fruſtranea operari certi ſumus. Sicuti autem omnium jurium effectus communis eſt, ut id, propter quod ſingulum jus exercetur, obtineatur, ita & ille hic locum invenit, qui in eo conſiſtit, ut nominatus ab Imperatore idoneus ab Ordinario vel Eccleſiæ Capitulo recipiendus ſuoq; beneficio afficiendus ſit. In hoc impetrando certi modi præſcripti ſeu conſtituti ſunt, quos rudi minervâ adducere, noſtri officii eſſe autumamus.

§. 2. Acceptis precum literis intra menſem preciſta, poſtquam vacatura innotuit, preces inſinuare debet Ordinario, illo verò abſente, Vicario vel Coadjutori, quæ inſi-

nuatio Vicario facta in tantum procedit, ut ſi Ordinarius poſteà conferat alii, non valeat, etiam ſi allegaret ignorantiam factæ Vicario inſinuationis Rebuff. *de nominat. quæſt. 18. n. 60.* neque officit, ſi extra Diœceſin inſinuatio Vicario facta ſit. Eſt enim res voluntariæ Juriſdictionis, quæ ubique terrarum expediri poteſt *l. 2. ff. de Off. Proconſ.* Aſt quid ſi Eccleſia capite careat, aut ſi preces directæ ſint ad Capitulum, cui tùm inſinuatio fiet? Reſp. Capitulo, Rebuff. *q. 14. n. 47. de Nominat.* Sede enim vacante Epiſcopi, quatenus talis, autoritas devolvitur ad Capitulum *c. bis. x. de major. & obed.* Notanter dicimus, quatenus talis, ut excludatur à Capitulo poteſtas convocandi, non exiſtente Archi-Epiſcopo Moguntino Electores ad eligendum Imperatorem, quæ facultas illi competit ut Principi & Electori, non ut Epiſcopo. Speidel. in add. ad Rumelin. *diſcurſ. in Aur. Bull. 2. th. 12. p. 1.*

§. 3. Ordinarius delatis precibus, aut inſtituit perſonam nominatam, aut inſtituere recuſat, ſi recuſat, Executor conferet, etiam ordinario Collatore non vocato nec monito. Cùm enim hic ſit nudus executor, exceptiones contra reſcriptum vel perſonam non admittet. Ita tamen conferet, ſi literæ precum ſibi repræſentatæ ſint, ante enim conferre nequit *c. cum in jure. de off. deleg.* poſteà verò inducet in poſſeſſionem preciſtam, vel Ordinarium per cenſuras ad hoc compellet *Herm. d. l.* Conceſſio enim primariarum precum cum ſubſecutâ nominatione facultatem adimit collatori, ac affectam reddit præbendam vid. Stephan. Grat. *tom. 3. diſcept. forenſ. cap. 478.* Et preciſta hoc modo conſequitur jus in re ſeu poſſeſſionem vel quaſi Canoniæ, non verò præbendæ; quam tamen cum vacaverit, petere poteſt vel vi reſcripti, vel vi receptionis *cap. conſtit. 19. de Reſcript.*

a ſi

c. ſi poſtquam. 13. de prabend. in 6. Hoſtienſ. *in ſumm. de conceſſ. prabend. num. 2.* Add. JCtus Conſummatiſſimus Dn. Hahn. *de jur. rer. Concluſ. 82.* ubi hæc quoque de effectu literarum Gratiæ Papalium aſſerit.

§ 4. Qr. ulterius: An prædicta juvent quoque iſtum, qui preces ab Imperatore impetravit, quibus tamen nondum quæſitis ſupervenit mors Cæſaris. Negativam tenent, Chok. *de Jurisd. Ord. in exempt. part. 3. quaſt. 5. n. 5.* Cynus *in l. f. C. in quibus caſibus tut.* Conſentientes plures adducit Chok. *c. l.* Pro hiſce loqui videtur *l. 26. princ. & 27. C. mand.* ubi mandatum morte mandantis exſpirat, re integrâ interveniente. Aſt Affirmativa magis arridet; Obligatio enim Eccleſiarum ad tradendum beneficium preciſtæ ſtatim incipere fingitur, quàm primùm vox Imperatoris hâc de re auditur, ne autoritas Cæſaris fiat eluſoria. Quapropter præveniente morte Imperatoris concedentis ſucceſſorem preciſtæ aſſiſtere oportet, quò plenum obtineant effectum preces, quæ ab Anteceſſore optimo jure conceſſæ ſunt *c. in literis de Reſcript.* Negantium autoritàs nos non ſtringit. Leges *26. & 27. C. Mand.* pro negantibus militantes à noſtrâ materiâ alienæ prorſus ſunt. Commiſſio enim Executori data non regulatur ad inſtar mandati, ſed inſtar gratiæ ſeu privilegii perſonæ ab Imperatore facti, quod perpetuò durat, nec morte, re etiam integrâ, exſpirat per *cap. ſi ſuper gratia.* ubi CC. Comm. *de offic. ac poteſt. deleg. in 6.* Add. Myler. *Nomolog. Ordin. Imperial. c. 15. n. 4.*

CAP. VI. & ultimum.

Juris primariarum precum Contraria exhibens.

§ 1.

ADducta in præcedentibus fuit Conſtitutio juris primariarum precum, tùm quatenus independenter Imperatorem afficit, tum etiam quatenus dependenter aliis communicatur. Utriusque contraria nunc indaganda ſunt, quod jubet doctrina contrariorum; Imperfectam enim cognitionem haurimus, quando ſaltim ſolliciti ſumus de inquirendâ Entis cujusdam nativitate, non autem ſimul de ipſius morte, vel ejus exiſtentiæ privatione.

§. 2. Privatio quin cadat in jus primariarum precum, ſive Reſervatum ſive Communicatum ſit, nulli dubitamus. Primò proinde locô contemplaturi ſumus privationem Juris iſtius, quod Reſervatum audit, cujus primariam tractationem præcipit, tùm eminens ejus dignitas, tum inſignis difficultas, quâ remotâ, facilior redditur via, quâ vehimur in alterius cognitionem. Negotium itaque noſtrum ut commodè expediatur, ſupponimus ex antecedentibus capp. & communi Dd. calculo: Uti Imperatorem jure primariarum precum primariò in ſignum privilegii. Non enim hujus juris uſum communem de naturâ putamus Regnorum limitatorum, ſiquidem Majeſtatem immediatè non afficit, præterea fini Reipublicæ parum conducit; Hinc nihil abſurdi ex dato prædicato emergere ducimus.

§. 3. Privilegio in genere conſiderato multæ amisſionis cauſæ & modi asſcribuntur ab Enenk. B. *tr. de privil. lib. ult.* quos ex parte reſpuit hoc ſingulare jus Imperatoris. Rationem iſtius cenſemus hanc eſſe, quod noſtro privilegio non inſint omnia requiſita privilegii in genere & propriè ſpectati. Nobis hic ſufficiunt duo modi, Renunciatio expreſſa & tacita: Hæc obtingit non utendo jure ſuo, intra tem-

temporis ſpatium à lege definitum, quô ita effluxô citra proteſtationem, præſcriptionis titulus locum habet, qui tacitum renunciationis conſenſum inducit. *Svarez. de LL. l. 8. c. 33. 34. & 35.*

§. 4. Quod concernit renunciationem expreſſam, quæ reipsâ hîc nihil aliud eſt, quam conceſſio immunitatis Eccleſiis facta ab obligatione recipiendi Canonicum præſentatum per preces, res indubitati juris videtur eſſe. Quilibet enim favori pro ſe introducto renunciare poteſt, ex quâ renunciatione non læditur Respub. *l. pen. C. de Pact. l. 51. C. de Epiſc. & Cler. junct. arg. l. 7. §. 14. l. 27. de pact.* Quod autem Republicà renunciatione hujus juris Cæſaris nullam poſſit pati læſionem, & ille intelligit, cui per tranſennam modò hujus juris natura leviter adumbrata oſtenditur. Nos hâc vice ejusmodi renunciationem approbamus ſive univerſalis ſit ſive particularis.

§. 5. Quæritur verò hîc, An renunciationibus hiſce Imperatoris præjudicetur quoque juri Vicariorum, quod jus habent vi legis, *A. B. t. 5.* Reſp. Iſtæ renunciationes aut ſunt perpetuæ & devolvuntur ad Succeſſores, accedente confirmatione Procerum Imperii, aut non. Illa ratione exſtingvi putamus ſimul Jus Vicariorum; quoniam Vicariorum jura fundata ſunt in juribus Principis. Hinc Vicariorum jura non poſſunt eſſe pingviora Imperatorum juribus; ſecus ſe res habet cum alterô modô.

§. 6. Quod attinet renunciationem tacitam præſcriptione inductam, iſtius valor non adeò liquet. Nos probamus iſtam communi fermè Dd. aſſertione, quando dicunt: Omnia jura quæcunque conceſſibilia ſunt, & præſcriptioni ſubjacere, modo jura Majeſtatis non impediantur, ut quæ Principi reſervata ſunt in ſignum ſubjectionis, quæ

& directè Majeſtatem reſpiciunt, ut Cenſus, Tributum, Capitationes *l. competit. 6. de præſcript. 30. vel 40. annor. Dn. Carpzov. in Juriſpr. for. part. 2. concl. 2. def. 2. n. 1. Peregr. de jure fiſci lib. 6. tit. 8. n. 9. Bocer. de Regal. c. 4. n. 47.* ubi tamen non omnis præſcriptio quidquam operatur, ſed tantum immemorialis Weſenb. *conſil. 2. n. 94. c. ſuper quibusdam §. præterea. de V. S.* Huc fac. R. I. zu Augſpurg *de anno 1548.* §. Und ſol unſer/ & §. Wann auch ein ausgezogener/ibi: Daß er ie in Menſchen Gedächtnüß/ & §. Wo aber innerhalb Menſchen gedencken. Add jam citt. *Dan. Otto diſc. J. Publ. p. m. 316.* Quod nam verò iſtud tempus immemoriale ſit, & quantum annorum ſpatium continere debeat, in eô mirificè Dd. variant, ita ut alii præcisè centum annos requirant, alii majus centum annis, alii pro vitæ humanæ brevitate ſexaginta vel quinquaginta ſufficere autumant, ceu videre licet apud *Regner. Sixt. vol. 1. conſ. 9. Marpurg. n. 34. f. 37. cum ſeq.* Nos cum Hug. Grot. *lib. 2. de J. Bell. ac Pac. c. 4. §. 7.* non planè idem eſſe tempus memoriam excedens cum centenario arbitramur: Sufficere itaque ad immemorialis temporis conſtitutionem exiſtimamus, ſi memorari de principio nemo poſſit, quod fit, quando adſunt teſtes canitie venerabiles, qui nec ſe vidiſſe, nec à majoribus ſuis audiviſſe hujus vel illius juris exercitium profiteatur. Quomodo aliàs in foro fusè probetur tempus carere memoriâ vid. apud *Albert. Gentil. de Jure Belli l. 1. c. 1. p. 13.* Mynſing. *obſ. 30. per tot. p. 25.* Andr. Gail. *2. Obſ. 66. n. 8. p. 429.* Noſtræ ſententiæ ſe opponunt Dd. oppidò multi, quorum numerum hæc pagina fermè non capit. Nomen ſuum contrariantibus nuperrimè etiam dedit Herm. *d. c. n. 16.* Hi negationis rationem ponunt hanc, quod primariæ preces ex liberâ facultate & voluntate

Impe-

Imperatoris promanent. Jam verò conſtare, aſſerunt, res meræ facultatis non ſubjectas eſſe præſcriptioni, quantumvis immemoriali, per *l. 3. ff. de viâ publ.* Sed *lex hæc 3. ff. de viâ publ.* tantâ univerſalitate non gaudet, ut nullas admittat limitationes; Harum enim non paucas conſignavit Menoch. *conſ. 748. n. 32. & ſeqq.* Inter reliquas ſuppeditat ibi *n. 35.* hanc, *ceſſare videlicet d. l. 3. in rebus facultatis, quæ obligationem præſupponunt.* Quæ limitatio hic commodè applicari poteſt. Poteſtas enim nominandi Canonicum, ſi ipſius effectum penſitemus, non poteſt non obligationem quandam recipiendi præſupponere ex parte Eccleſiæ vel Collegii erga præſentantem, *repet. proximè prævium Caput*, quæ liberatio ab aliquâ obligatione vel perſonali vel reali curſu & præſcriptione temporis inducitur *per text. à Menoch.* adductos. Et hoc videtur loqui ipſa obſervantia; Sæpenumerò enim privilegia privatorum, quæ ſpeciem actuum meræ facultatis præ ſe ferunt, non utendo in nihilum redacta audimus. Hæc de juris primariarum precum ut Reſervati privatione.

Privatio juris primariarum precum, quod Communicatum audit, nunc ponderanda venit. Cum autem iſtud à privilegio propriè ſic dicto parùm aut potiùs prorſus non differre videatur, cauſas & modos amiſſionis, quos congeſſit Enenk. B. *d. l.* & in hoc privilegium cadere dicendum eſſet. Sed natura noſtri privilegii & perſonæ privilegiatæ conditio unam vel alteram privationis cauſam optimo ſpernere poteſt jure. Ratio, quia in proclivi eſt, non additur prolixitatis ulterioris evitandæ ergò. Rem brevibus ſic expedire juvat: Amittitur Privilegium hoc Communicatum (1.) *renunciatione expreſſâ*: Ratio eadem hic militat, quæ ſuprà in primo jure afferebatur (2) *tacitâ vel præſcri-*

ptione. Hoc enim expoſcit natura correlativorum, *arg. eorum, quæ habet Chok. de jurisd. Ord. in Exemt. p. 3. q. 12. n. K.* ut quemadmodum inferior jura ſuperioris præſcriptione temporis acquirit, ita quoque ſuperior eodem titulo jura ſua recuperare poſſit. Similiter hæc quadrant, quæ ſuperiùs circa præſcriptionem juris Cæſarei notavimus. An verò & præſcriptio immemorialis hic locum inveniat, dubitare quis poſſet: Nos tamen arg. eorum, quæ latè deducit Chok. *d. l. n. 4. 5. 6.* tum ex J. Civ. tum Can. illam defendere conabimur. In hâc præſcriptione ulterius obſervamus, non ſufficere curriculum tacti temporis titulatum, ſed oportet adſit ſcientia Imperatoris. Quippe, quod in ejusmodi incorporalibus quaſi poſſeſſio & per conſequens non quæratur, niſi datâ ſcientiâ illius ad quē jus illud ſpectat. *Capic. dec. 57. l. pen. ff. de ſervit. l. 1. & 2. ubi Barth. C. eod.* (3.) *Revocatione*, quæ ſuſcipitur vel ob ingratitudinem privilegiati, vel juris abuſum. Illa juſta declaratur ex qualitate donationis, ſiquidem conceſſio beneficii, cujuscunque generis ſit, donationis affectiones ſapit. Jam verò omnes donationes revocantur ob ingratitudinem *l. 1. his ſolis cum Auth. ſeq. l. donat. l. generat. C. de revoc. donat.* Quæ alioquin in hoc caſu circa donationes notantur, & hic obtinere judicamus. Hæc juſta æſtimatur *ex c. tuarum 11. ut privilegia 24. x. de privil.* vid. Aut. paſſim, qui privilegiorum naturam enuclearunt. (4.) denique amittitur Jus primariarum precum ultimo ſenſu ſpectatum, ſi conceſſum eſt ab Imperatore ſub conditione, vel ad certum tempus, in eum finem, ut illâ cauſâ & temporis conditione ceſſante, privilegium acquirat finem. Quâ ratione exſpirat privilegium ipſo jure, exiſtente conditione & elapſo tempore *fac. l. 52. §. ult. ff. de pact.*

Hæc ſunt, Benevole Lector, quæ loco ſpeciminis publici

blici, pro ingenii tenuitate congeri debuerunt. Tuum, peto, exiſtimes pro candore tuo, benè de iſthoc labore loqui, promittit de me meliora decurſu temporis, dies, ætas, lectio.

NUMINI COELESTI SIT GLORIA ET GRATIA!

PRimarum dum *Jure Precum*, VIR, ſiſteris orbi
primò, ſis multâ NOBILIS arte, precor!

In honorem
Generoſi, atque Nobiliſſimi Dn. Reſpondentis, Fautoris & Amici ſui dilecti hæc adponeb.

PRÆSES.

TUmete colles, colliumque Tu ſeptem
Exlex Quirine, Jupiterque terrarum
Sed Salmonee, coge fulminatrices
In tela nubes, & tonitruum verum
Si quid poteſſis, inde Teutoni horrorem;
Aut reſtituta cede Teutoni ſacra.
Proh næniarum vana fabularumque!
Tibine quicquam porrò debeat Cæſar!
Primariarum nobilis *precum* doctor
(Tantum vocabli Roma Cæſari liquit)
Maturus aulis conſilIque ſpectatus
Germanicô ore, Cæſare ipsô id auctore,
Olim, niſi audis, ominamur, edicet.

Generoſo Dn. à Lüderitz/ Co[…]ctori atque Amico ſuo honorando, benè ominandi gratulandique animo
f.

Theod. Lehmann/ J. U. Ddus.

AUguſti Sacri disquiris præmia ſacra:
Hinc Auguſti Te præmia ſacra manent.

Fauſti ominis ergò paucula hæc in honorem Generoſi Dn. Reſpond. Conterranei ſui honoratiſſimi, amiciſſimi adjecit

Georg. Schuhmacher.

EIn teurer Demant glänzt zwar auch in groben Schlacken
Und ſtellet ieden Blick den reinſten Spiegel für;
doch wird in güldner Schoß vergröſſert Glanz und Zier/
Und ſeine Pracht vermehrt ein Königlicher Nacken.
Wo man die Tugend ſchaut/ da kan ſie ſchöne ſeyn/
Doch gibt ein Edler Geiſt ihr offt noch gröſſern Schein.
Wo Kunſt uñ Wiſſenſchaft geringen Siz erwehlet/
Da trifft man einen Schaz von Gold und Silber an.
Iſts eine Bruſt; die Stamm und Ahnen rühmen kan
Wird Demant uñ Rubin ſtatt Geldes eingezehlet/
Mit ſolchem Werthe prangt/ Mein Freund/ ſein Edler Geiſt/
Wie die gelehrte Schrift uñ deren Inhalt weiſt/

Auff

Auff dieſer ſteigt ſein Ruhm von den gelehrten Kugeln
Und leget ſeinen Stam̃ den ſchönſten Zierath zu
Aus ſolcher Tugend blüth den Eltern Troſt und Ruh/
Und alſo greiffet man recht nach den Ehren-flügeln.
Sein muntrer Fleiß hat ſie ſchon guten theils erlangt
Weil Wiſſenſchafft bey Ihm mehr als ein Demant prangt.

Dieſes wenige ſetzte aus ſchuldiger Ehrbezeigung ſeinem hochgeehrten Hn. Stubengeſellen glückwünſchend hinzu

Joachim Lüteke Helſig.

PRimariarum qui jura precum LUDERIZE, reſolvis,
Dulce Tibi *pretium* mox operæ ejus erit.
Cum Tua relligio virtute ac ſtemmate fultum
Canonicum Patriæ Te dabit eſſe Tuæ.

Paucula hæc
Viro-Juveni, Generoſo ac Nobiliſſimo Dn. Diſputanti gratulabundus addere voluit

Johannes Fridericus Lüder/
Regismontanus Neo-Marchicus.

GLeich wie der Vogel-Printz/ ſich nach dem Himmel ſchwinget
Und durch die rauhe Lufft mit ſeinen Flügeln (dringet;

So

So ſchwinget ſich empor dein Tugend-voller Sinn
Der gantz entriſſen iſt weit von der Erden hin/
Was andre ſuchen ſonſt durch Schwerdt / durch Blut und Waffen
Das wilt du/ werther Freund/ durch Kunſt der Themis ſchaffen/
Diß zeiget an dein Werck auff unſer Saal-Athen
Das wir mit froher Luſt und allen Fleiß beſehn/
Wohl dir! wohl ſetze fort auff Pindus hohe Zinnen
Wie angefangen iſt dein rühmliches Beginnen
Die ſchnelle Fama wacht und iſt auch ſchon bereit
Umb einzuſchreiben dich der ſpäten Ewigkeit.

Mit dieſen geringfügigen wolte ſeinem vielwerthen Freunde und Tiſchgenoſſen / ſeine Gemüths-Neigung darſtellen

Sebaſtianus Gerickens/ von Saltzwedel.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE